

šanja. Navzlic vsej veliki ljubezni, v kateri smo se topili včasih, postaja vedno jasneje, da nas Slovencev in Hrvatov gotovi srbski krogi ne marajo. Smatrajo nas za vsiljivce, za balast, ki se ga treba iznebiti čim preje tem bolje. Ne razumem teh ljudi. Ali ne vidijo, da se kujejo njih želje popolnoma z željo naših skupnih sovražnikov? Ti ljudje se radi bijejo ob prsa, češ: „Mi smo se borili, mi smo najboljši junaki!“ Kdo vas bolj pripoznava kot mi, kdo vas je bolj občudoval v vaši požrtvovalnosti kot mi? Toda bodite pravični: tudi mi smo storili, kolikor smo storiti mogli! In če bi ne bilo nič drugega: Kdo je vzdržal skozi stoletja strašni germanski naval? Nekdo je vzkliknil na zadnjem shodu: „Če bi ne bilo nas, bi tudi Srbov ne bilo!“ V tem pogledu je imel prav. **Če bi bili podlegli mi, bi bil podlegel ves Balkan!**

Torej ne pehajte nas od sebe! Mi smo bili vedno z vami! Seveda, če na vsak način hočete... Ne, vsiljivi nočemo biti! To nam prepoveduje naš ponos, to nam prepoveduje zavest lastne vrednosti. Toda vedite: če se ločimo sedaj, potem ne bomo nikdar, nikdar več skupaj! Ali to bo usodno ne samo za nas, ampak tudi za vas!

Česar sem se bal, se je zgodilo. Vlada je videla v uradniškem nastopu nekaj, kar bi se ne bilo smelo zgoditi in začela je, vsaj v Zagrebu, izvajati posledice. Kar sme neovirano vsak državljani, uradnik ne sme! Človek bi mislil, da so tisti časi za nami: Sicer pa, če malo pomislim, kaj se je zgodilo v Ljubljani, se moram vprašati, je bil li to res štrajk? Ne vem, kateri hudomušnež je uradniškemu shodu prvi nadel to ime. Nemara tisti otroci, ki so prinesli g. prof. Ilešiču iz šole strašno novico. Ne, gospoda, to še ni bil štrajk. Kvečjemu simbol štrajka! Kaj je povzročilo dotični shod, je povedano zgoraj in povedalo se je dovolj jasno na shodu samem. In v Zagrebu se stvar menda ni vršila dosti drugače. Smatram torej za veliko napako to, kar je storila vlada v Zagrebu, za napako, ki se bo maščevala. Gotovo se nahajajo tudi v vrstah javnih nameščencev takozvani nevarni elementi. To prinaša seboj razvoj dogodkov in duh časa. Toda kdo je te elemente bolj brzdal in krotil kot naš organizacije, proti katerim nastopa zdaj vlada? Prepričan sem, da mi pritrđi ogromna večina v osreanji zvezi združenih javnih nameščencev iz dna srca, ako rečem: Javni nameščenci si bodo znali svoje pravice izvojevati, nikdar pa ne bodo započeli kaj, kar bi opravičevalo skrivne nade sovražnikov države! Preveč smo koprneli po tej naši domovini, preveč jo ljubimo, da bi jo izdajali! Ne, g. prof. Ilešič si je napravil brez potrebe „težak dan“. In ni se mu bati, da bi kdo pobral kamen in ga vrgel vanj, že zaradi tega ne, ker mi njega bolje razumemo, kot je razumel on nas. Sedaj uvideva menda, da se v poglavitem zlagano. Obžalujem pa, da nas ni razumel in da se je na tak način ločil od nas. O tej ali oni taktiki se sodi lahko tako ali tako. Gotovo niso šli vsi javni uslužbenci z enakim čustvom na shod. Toda discipline kršiti radi tega niso smeli. Potrebno je bolj ko kdaj poprejš, da so javni nameščenci v teh „težkih dneh“, ki jih doživljamo vsi, tudi na zunaj edini, in sicer tem bolj, ker kaže vse, da nas čakajo še težke težke naloge, predno se temelj naše nove domovine ustanovi in utrdi tako, da se nam ne bo bati več zanjo! —š—

Dr. Benković.

»Udari pastirja in ovce se bodo razkropile« si mislijo gospodje in zuađ mahajo po našem predsedniku in voditeljih. Najprej so razpustili Savez, odstavili dr. Benkovića in se 17 tovarišev od službe in plače ter so končno vse skupaj zaprlili.

Tovariši ste čitali v 1. št. »popravek« dr. V. Benkovića. Naš urednik je govoril z g. dr. Benkovićem obširneje glede tega »popravka« ter je izjavil naš bivši predsednik Centralnega Saveza javnih namještenika SHS sledeće:

Radi strogo zakonske forme gornjega ispravka u »kijeći SHS« nije mi moguće bilo, da odgovorim na tvrdnje anonimnog pisca. Zato izjavljujem ponovno, da su sve objede, iznesene u posljednje doba u jednom dijelu novinstva protiv moje osobe kao predsjednika SJN, tendenciozne i bez ikakvog temelja, što više izmišljene i izvještane. — Faktori, koji pozitivnim radom za poboljšanje teškog položaja javnih nom istupu ogorčenog činovništva, trude namještenika nijesu umjeli predusresti složnom istupu ogorčenog činovništva, trude se, kako bi tom pokretu dali drugo obilježje samo ne ono, koje je faktično imao. Zbog toga baca se skrivnja na vodstvo SJN., udešava se osobna borba, iznose se obiteljske stvari te izmišljaju apsurdne tvrdnje, za koje nema baš nikakvog temelja. Istini za volju moram izjaviti, da u političkim životu dosada uopće nigdje nisam istupao a niti to danas imam na umu. — Iz činjenice, da sam uslijed svog pred 4 godine razvrgnutog braka stajao u rodbinskom odnosu s drom. Horvatom, ne može se zaključivati na moje političko uvjerenje, jer su za bračnu vezu i po mom sudu potrebni sasvim drugi motivi, a ne politički. — U ostalom poznato je, da u mnogim obiteljima ima članova različitih vjerskih, socijalnih i političkih naziranja, pak se po izjavama i djelima jednog člana ne može odmeriti shvaćanje i čini drugoga, jer to so napokon stvari sasvim osobne, stvari individualnog duševnog života, koji je medju kulturnim ljudima posvema slobodan i nije vezan nikakvim obzirima pače ni obiteljskim. — Dakako, da je za ovakovo shvaćanje potrebno nešto kulture i vjere u poštenje. —

Javno sem počeo djelovati 9. februara 1919, kad sam uz spontano izraženu želju prisotnika per acclamationem jednoglasno izabran predsjednikom središnjeg odbora na konstiturajućoj skupštini SJN. u Zagrebu te sam od to doba sve, što sam činio, poduzimao u najboljoj vjeri, da ispunim dužnost, primljenu od svojih drugova, i da doprinesem sanaciji teških prilika javnih namještenika sviju kategorija kako u obziru materijalnom tako još više moralnom i etičkom. — To dokazuje činjenica, da sam svakom zvonom na činovničkim skupštinama pozivao na nepomirljivu borbu protiv korupcije, štrebarstvu i denuncijantstvu. (Vidi izvještaje Saopćenja SJN, Činovničkog Vjestnika i Našeg Glasa), da sam u pripravnim odborima SJN tražio odstranjenje jednog člana, kompromitiranog kao konfidenta, da sam banu dru. Palečeku na ime skupštine javnih namještenika stavio zahtjev za objelodanjenje listine konfidenata, a da o ostalim činima ni ne govorim, jer su vrlo dobro poznati svim onim drugovima, koji su našim sastanicama prisustvovali ili sa mnom bili u osobnoj vezi. —

Moje je nastojanje iskreno i ne potiče ni iz kakvih ličnih a još manje političkih

motiva, o čemu pružaju najbolji dokaz dogodjaji, koji se upravo sada odigravaju, a o čemu je uvjerena ogromna većina mojih drugova, koja mi je 18. decembra izjavila svoje povjerenje.

U pobijanje teških objeda iznesenih u »Riječ iSHS« ne kanim se upuštati, jer nijesu baš ničim dokazane, a od lojalnosti anonimnog pisca očekujem, da će iznijeti stvarne argumente za svoje smione tvrdnje i tako odbaciti od sebe opravdano sumnju, da je htio klevetati.

F. R., fin. savjetnik (Zagreb):

Javni namještenici i valuta.

Javne namještenike mora valutno pitanje uopće zanimati. Kad bi bilo uređeno, jamačno ne bi trebalo iznositi činjenice, da jedni činovnici s manjom ili makar jednakom kvalifikacijom dobivaju kod nas tri put tolika beriva, kolika ostali na području bivše monarhije. Ovog stanja mora odmah nestati, jer nas patnike upravo izazivlje. Takvi činovnici ili imaju ostati tamo, gdje je bolja valuta (dinarska) u kreposti, ili ako dolaze ovamo, imaju dizati onakva beriva, kakva ostalo činovništvo. Ne smije se odobriti dekretiranje razmjera dinara prema kruni kao 1:3, jer u praksi vidimo, da taj razmjer ne stoji, već je vrijednost krune unutar države mnogo veća.

Državnim namještenicima nije svejedno, da li krvavo zaslužena beriva primaju u dobrom ili lošem novcu. Ne može ih veseliti, ako su tečajem mukotrpane službe — štoto riječ — otkidali od usta i ulagali za stare dane u dobroj valuti, da im banka sada vraća malovrijedan novac. Niti će ih oduševiti znajući, da će osiguravajuće društvo njihovim obiteljima post tot discrimina rerum za uplaćeni dobar novac — ako su se u korist obitelji moguće osigurali — isplatiti u lošem novcu. Tom se sudbinom konačno moraju zadovoljiti, ali kako dolaze do toga, da im država od toga mnogo — gotovo dvije trećine — oduzima davši im jednu trećinu dinara, koji dinari — kako ćemo niže razložiti — konačno ne će više vrijediti negoli krune.

Valuta se ima dobro urediti, a ex cathedra postavljeni razmjer 1:3 posve zabaciti. Nikako je nećete bolje urediti nego tako, da joj ostavite naravno mjesto, koje je sama zauzela, t. j. da se status quo uzdrži.

Velika je pogriješka učinjena, što prebiljegovane (žigosane) note nisu odmah zamijenjene drugima, nego ostavljene u prometu, da se moglo mnogo takvih nota iz inozemstva ukriomčariti. Tako je naša krunska valuta izgubila u vrijednosti i sveudilj gubi. Ovom pogriješkom nanešena je ogromna šteta našem narednom gospodarstvu. Tko će tu štetu naknaditi? Naknade naravno ne ćemo dobiti ni od koga, ali bi smjeli bar zahtijevati, da nam naš imetak uslijed svoje nesposobnosti — ili možda nećeg još gorog — ne upropašćuju naši odlučujući krugovi. Poznata je uredba valute, da ili banke ili država sama izdaje papirnati novac (sad je vis maior kod nas bankine note pretvorila u državne). Bivalo je i mješovitih slučajeva. Sjetit će se, tko nije suniše mlad, da je Austro-Ugarska imala uz bankine note i t. zv. državne note (Staatsnoten) po 5 for. i 50 for.

Kad je dakle vis maior kod nas stvorila t. zv. državne note, koje našoj državi nije nitko kadar s ledja skinuti, što je on-

da prirodnije, negoli da se takav novac i po formi i po stvarnosti svojoj ostavi. U našoj upravi često vidimo, da se sve prirodne zapreke kao silom odstranjuju. Koliko novine izvješćuju, tako nešto hoće se i s valutom učiniti. Nekom žurbom hoće se novcu izbrisati ime „kruna“ i nadjenuti mu ime „dinar“, što bi doduše malo smetalo, da je to sve. Državnička je mudrost međutim, ako u zgodno vrijeme štedimo pučanstvo i ostavljajući stare forme ne stvaramo nerazpoloženja. Da tom državnom novcu (Staatsnoten) t. j. kruni može naziv „kruna“ ostati, najbolji je primjer Češka. Česi sigurno nisu manji patrioti, a bez sumnje su veći diplomati od Jugoslavena. Kad su dakle oni mogli pridržati naziv „kruna“ — ma da oni samo jednolik novac imaju, pa su ga mogli nazvati, kako su htjeli, — onda taj naziv može i kod nas ostati već za razliku od boljšeg novca, koji se „dinar“ zove i radi glatkog prijelaza. Zajedničko ime lako ćemo našem novcu dati, kad uz valjanu upravu za naše bogate šume i izdašne ruđe te za našu jaku industriju i napredno gospodarstvo privučemo odgovarajuću svotu zlata iz inozemstva. Ako bi sada svemu našem novcu dali naziv „dinar“, onda bi ta neprilika uvijek bila, da bi bilo boljših i lošijih dinara.

Ako pak stoji, što novine donose, da naši odlučujući krugovi rade na tom, da se odmah jedan skupni novac izda, onda ćemo zlo proći. Samo s velikim negodovanjem pučanstva moći će se to provesti uz poznato naime već mjerilo 1:3.

To su od prilike takvi poslovi, kao kad bi pivničar, koji imade 1 hektolitar tokajskog vina i 10 hektolitara običnog — malo i pokvarenog — vina, htio pomiješavši oboje dobiti 11 hl tokajca.

Stvar je na vlas tomu slična. Evo zašto? Srpska narodna banka, koja bi imala roditi jugoslavensku novčanu banku, imat će — uzmimo — oko 300 do 350 milijuna zlatne zalihe. Prema načelu, da može dva ili najviše triput toliko papirnateg novca staviti u promet, smije najviše oko hiljadu milijuna ili 1 milijardu papirnatih dinara izdati. Kako bi dakle 1 milijarda dinara bez štete mogla apsorbirati — kako novine vele — oko 12 milijarda naših kruna, što su sad u prometu? Može li tko vjerovati, da će onda — ako i uspije razmjer 1:3, t. j. kad bi se nakon izmjene na pokriće od 350 milijuna dinara u zlatu našlo u prometu 5 milijarda papirnatih dinara, t. j. petnajst puta toliko — tadašnji dinari vrijediti, što vrijede danas redoviti dinari? To nikako ne će moći vrijediti, nego će spasti oboje dinari vrlo nisko u vrijednosti. Malenkost od petnajstine zlatnog pokrića znači toliko, koliko ništa. Ne zaboravite osim toga, da vrijednost i dobro zalihom pokrivenog novca zavisi osim toga i o uzornoj upravi, o konsolidiranim državnim prilikama, a ne samo o pokriću zlata. Mi bi dakle za 3 K dobili 1 dinar, a taj dinar bi možda onoga dana, kad bi ga dobili, vrijedio toliko ili malo više, što je vrijedila svaka od tri krune. Nevalja naime zaboraviti, da će takova operacija silno nezadovoljstvo izazvati na sve strane, a tim i vanjski (veliki) trgovački svijet, i te kako, računa!

Drugim riječima: mi državni namještenici bi — sasvim vjerovatno — i nakon izmjene novca trebali prema dosadašnjem od prilike toliko dinara, koliko smo prije trebali kruna. Ako naime država i može odrediti, da se za tri krune daće jedan

dinar, to ipak nije u vlasti države, da trg, dućan, krojač, postolar itd. točno drže razmjer 1:3, već se ovo sve ravna po tržišnoj vrijednosti. Mi smo uostalom za ratno vrijeme imali i suviše zgoda, da se o tom na vlastitoj koži uvjerimo, pak si možemo već unaprijed predstaviti, kako će takvo uređenje valute na nas djelovati.

Opasna je to igra! Sad naime dinarski papirnati novac imade vrijednost, jer se svota izdanih nota kreće u granicama odnosnog zakona, pa imade dovoljno pokrića u zlatnoj zalihi. Osim toga je Srbija uživala kod svojih saveznika neograničeno povjerenje, kad im je uz katastrofalne prilike u ratu ipak ostala vjerna. Ne će moći dinarskom papirnatom novcu ostati sadašnja vrijednost, ako se prema poznatoj žurbi stvori kakvo nedonošće od zakona, pa ako se dosadašnja novčanična banka, kako se htjelo, uz par milijuna povišene temeljne glavnice, pretvori u novu skupnu novčaničnu banku. Ta vrijednost poglavito zato ne će ostati, što se potrebita zaliha zlata ne može niti povišenjem dion. glavnice niti dekretom povećati na potrebitu svotu.

Takvim uređenjem valute izgubili bi u imutku momentano i posjednici dinara, a osobito — i trajno — posjednici krune, jer bi im se jednostavno oduzele tri krune, a u zamjenu dao jedan dinar, koji onim časom pada na vrijednost krune. Štetu trpjet će bez sumnje neiskusni slojevi pučanstva, manje imućni, koji u narodnom gospodarstvu radom sudjeluju i od novca žive, dok će razni ratni bogataši stajati izvan dohvata toga, jer su oni već davno osjetili slabu vrijednost novca pa su ga za vremena zamijenili za nekretnine, za robu i razne dobre papire. Osjetit će dakle zlo najširi slojevi pučanstva, pa će nezadovoljstvo zahvaliti čitavu državu. Je li to za državu korisno? — Ne smije se dozvoliti, da na račun države, uz garanciju države i na štetu pretežnog dijela državljana dioničari novčane banke (kako su htjeli) naprave izvanredni „posao“. Imade dakle krunska valuta ostati državni novac (Staatsnoten), za koji uz valjanu upravu sveukupno naše narodno gospodarstvo jamči. Dinarska valuta može opet posebno ostati u okviru dosadašnjem, dakle novac izdan po novč. banki, koji imade propisno pokriće u zlatu. Ako bi se pak izdali posebni t. zv. državni dinari (mimo dosadašnjih dinara), onda država pogotovu nema nikakva prava, da takvim dinarima (državnim notama) daje veću vrijednost, nego sad krune imaju, jer ma da su krune (note) izdane po privatnoj banci, one su faktično svaljene na ledja ukupnog pučanstva, dakle na ledja države i tako moraju ostati, ako se hoće miran prijelaz. Državni dinari (državne note) nisu i ne mogu biti nikako boljši, negoli krune, pošto im se ne može nikakvo bolje jamstvo dati, negoli postoji sada za krune.

Na stvari ne mijenja ništa niti ona formalnost, po kojoj je tobože na dinarima naznačena možda obveza i jamstvo, što na krunama nema. Mjesto te formalnosti važi vis maior, koji željeznom logikom jamstvo države na krune proteže i daje državi dužnosti veće, nego ona može na državnom dinaru ispisati — ako se neće strašnog kraha! Mogao bi se konačno i put za povlačenje krunskih nota iz prometa naći.

Bilo bi pravedno o čem se u raznim formama i na raznim stranama već radi, da se t. zv. ratnim milijunašima bez muke

stečena imovina u velikom postotku (sve do 80 do 90%) jednostavno oduzme, ostavivši dabome predratni imetak, kao i eventualni dovoljni minimum ratne zarade netaknut, pa da se upotrijebi za po' ríce ratom prouzročenih zajmova. Jedan dio te imovine mogao bi se takodjer upotrijebiti za iskupljenje krunskih nota, koje bi se uništile, pošto je i ovo ratom prouzročeni zajam.

Težak dan.

Težak dan je bil, a bil je tudi lep, na katerem so pokazali višji in nižji svojo solidarnost. Takega dneva je pričakovalo gladojuče nižje državno uslužbenstvo že davno in končno ga je doživelo.

V naši novi Jugoslaviji so prišli tudi nižji državni uslužbenici do prepričanja, da se s samimi obljubami iz vladnih krogov v sedanjih razmerah ne da živeti in da dvakrat dá, kdor hitro dá, a da ničesar ne dá, kdor zavlačuje svoje obete dotlej, da se že brez pomena.

Gospod profesor llešič, motite se, ako mislite, da so ta „težki dan“ povzročili profesorji in učitelji, kakor se bere v Vašem članku v „Slov. Narodu“ z dne 20. decembra 1919. Zato so bili v prvi vrsti nižji državni uslužbenici, ki so vsled izrednih razmer največ prizadeti, oni so zahtevali, da morajo iti višji z njimi, da pokažejo vsi javni uslužbenici solidarno svojo nezadovoljnost. Radi tega se je odločilo državno uslužbenstvo prekiniti za tri ure službovanje. Hotelo je izraziti na manifestacijskem shodu trdno voljo iznebiti se težkih dni in pokazati s tem činom svojo slogu napram vladajočim faktorjem, ki jih bagatelizirajo.

Splošno se je govorilo o štrajku, dasi brez povoda. Državni nastavljenici so pokazali le širši javnosti svojo popolno solidarnost po geslu: „Vsi za enega, vsa! za vse!“

Gospod profesor, kar omenjate glede dijaškega štrajka v letu 1914., ni z našim sedanjim gibanjem v nikaki zvezi. Značilno za nas Jugoslovane je pa dejstvo, da v včrnem času ni nihče od državnih uslužbencev štrajkal, akoravno nam je manjkalo vsega. Vse smo namreč mirno prenašali z upanjem, da pride za Jugoslovane boljša bodočnost.

S težkim hrepenenjem smo pričakali državo Jugoslavijo. Prišla je, a godilo se nam je v nji le kratek čas dobro, to je bilo od novembra 1918 do junija 1919. Do tega časa pripoznamo dobro voljo vlade v Beogradu, ki je skrbela za živila za nas Jugoslovane. Naenkrat se je pa ves aparat ustaval in postalo je huje kot med vojno. Pisec teh vrstic ni nikak političen strankar, pač pa zvest Jugoslovan. Kot nižji državni uslužbenec moram pripoznati, da mi je prišlo šele v zadnjem času vsled naraščajoče draginje v hišo resno pomankanje in prava beda.

Gospod profesor, „težak dan“ je bil za Vas, kar pripoznate, samo eden: vsi tisti, ki so bili zbrani na težkem dnevu v Mestnem domu, so pa imeli več in preveč težkih dni. In zato smo povedali, da hočemo v svoji ljubljani Jugoslaviji končno red, poštenost in — može, ki vedo, kaj obetajo ter svoje obljube tudi točno izvršujejo. Za enkrat nič družega. Upajmo, da težkih dni ne bo več! Če pa pridejo vendarle zopet, najdejo javne uslužbenice vseh kategorij vedno tako složne in tako disciplinirane, kakor so jih našli prvič.

K. Zorko.

Činovník i njegova obrazovanost.

Najveći dio današnjih činovnika u nas potječe iz činovničkih, seljačkih i obrtničkih obitelji, od onih prvih najviše. Razlog je tome taj, što sva ova tri staleža nijesu prije rata redovno imala nikakve baštine, da je namru djeci svojoj, pa su oci naši u svojoj naivnoj dobroti i skrbi za svoju djecu otkidali posljednje zalogaje iz svojih usta, da mogu sina poslati na nauke, da postane „gospodin“. Pa ako su doživjeli, da im je sin iza mnogogodišnjeg učenja i studija dobio nekoliko forinti od države, mislili su, da su učinili sve, što su samo mogli za budućnost svoga djeteta. Mnogi je nas već u najranije doba osjetio veliku socijalnu nepravdu, gledajući drugove svoje lijepo odjevene, gdje plivaju u obilju, a videći opet sebe, kako nemaju niti najpotrebnijeg ruha. Mnogi je od nas već u najranijoj mladosti — još u djetinjstvu — bio prepušten sam sebi, trpio, pregarao, kinjio se i mučio, da se prehrani i izvrši i posljednje ispite, pa da stupi u državni život. Koliko je poniženja, koliko odricanja, žrtava i truda stajala ta kvalifikacija za tu državnu službicu.

A ta je država kao bogati tvorničar uzimala te izmučene mlade ljude u svoju službu, nametala im dužnosti, poslove i odgovornost, a sve se to počinjalo prisegom, zakletvom, da ćeš uvijek misliti i govoriti onako, kako oni hoće, da ti neće ni na um pasti, da prigovoriš, ukratko, da ćeš vjerno služiti. Nagradu za sve to bila je kora hljeba dobačena odozgor, ali samo dotle, dok si parirao. Pa kraj svega toga, što je država zaboravila, da je činovnik njezina intelektualna jakost, njezin mozak, nije to zaboravio činovnik niti u svojim najernijim danima. Svoje slobodno vrijeme provodi on u duševnoj zabavi, svoj posljednji novčić daje za knjigu, lekturu, prosvjetna društva, časopise, on obrazuje žuljevima svojih ruka i opet svojim odricanjem svoju djecu i namiče državi opet inteligentata i intelektualaca.

Treba prolistati našu povijest književnosti. Najveći dio naših književnika su činovnici, činovnici su čitača publika, oni su kupci knjiga i pretplatnici književnih listova i časopisa. Oni podržuju i pokreću duševni život u državi. Pa i pravo je tako. Ali bi pravo bilo i to, da država tim svojim duševnim radnicima ide na ruku, pa da ih riješi brige za najelementarnije potrebe života, da ne troše svoje sile u nedostojnoj borbi za život, kad te sile mogu državi tako dobro poslužiti. A što vidimo danas? Sve vrijeme rata morao je činovnik biti otkinut od svoga pravog života, a pokloniti svu pažnju i brigu onamo, da on sam i njegova obitelj ne skapa od gladi i zime. I baš u to teško vrijeme pokazao je opet, kolika je snaga baš u njegovoj duševnosti, u njegovom intelektu. On je jedini od svih staleža čeka strpljivo kraj abnormalnoga stanja u uvjerenju, da će s tim stanjem prestati i njegov abnormalni život. Činovnik je shvatio težinu vremena, u kojem se država, kojoj on služi, nalazi, i dok se svi drugi staleži miču, on trpi i čeka. On se odrekao svih onih duševnih užitaka, bez kojih mu prije nije bilo života. Njegove su prilike bile takove, da nije mogao kupiti niti jedne knjige, a o kazalištu, koncertima i drugim duševnim zabavama nije bilo ni govora. Pa tako je i danas.

Najinteligentniji stalež u državi izbrisao je iz svih programa, gdje se unapre-

djuje duševni život, a taj je život za nj tako potreban kao što je biljci za opstanak potrebno svjetlo, toplina i željezna hrana. Država dakle time, što zanemaruje svoje činovnike, ubija svoj mozak, svoju jezgru, jer bez čestito obrazov. činovnika i bez duševnog života nema ni njoj opstanka. Zato je skrajnje vrijeme, da se država prihvati posla, da uredi činovničko pitanje, jer da ovako dalje ne ide, osjetila bi u najskorije vrijeme i država sama.

Sve kao da se urotilo na tog jadnog javnog namještenika. Knjigama su cijene već bajoslovne, pretplata na listove tako velika, da bi odnijela lako činovničku plaću, ulaznice za koncerte i kazališta isključuju svojom visinom činovnika od polazjenja. To vrijedi napose za kazalište. Cijenik ulaznica pokazuje, da je kazalište danas jedna institucija za ratne milijunaše, kajišare, pretrglije i trgovce svinjama. I djeca javnih namještenika, državnih činovnika osjećaju i dalje tešku socijalnu nepravdu, jer se moraju već u najnežnijoj svojoj dobi odricati svega, što je izvan bijede i nevolje. Kazališna je uprava bila prije rata počela s dječkim predstavama. Kako je to bio koristan njen rad, jedva je potrebno spominjati. Danas, gdje je učenicima, napose djeci činovničkoj, pogotovo onoj ženskoj, nemoguće ići u kazalište, prestala je i kazališna uprava s davanjem tih predstava, jer se tobože ne isplaćuju. A ipak je kazalište državna uredba, koja bi mogla mjesečno dati jednu dječku predstavu, makar se ona i ne „isplatila“. Ili zar se ne može ni to dati budućim činovnicima!

Ukratko, htio sam pokazati samo, kako su prilike, u kojima se nalazi javni namještenik, neodržive. Kad bi javni namještenik živio samo o kruhu, ni onda ne bi to bilo dosta, ali on ima i viših potreba i sreća je, dok ih ima. Teško ovo vrijeme osjećat će se još cijelu jednu generaciju. Seljak i obrtnik se obogatiše i ne misle više, da daju državi svoju djecu u činovnički posao. Ostao je dakle činovnik. A kako je on obrazovao svoju djecu, kad je sam trebao da gladauje, da zebe i da zaboravi na duševni život. A država je zaboravila, da joj je potrebno, da se pobrine za svoj podmladak, da pomogne onima, koji su teškom mukom proživjeli vrijeme svoga školovanja, da bar svoju djecu lakše sprema za teško i požrtvovno zvanje državnih činovnika. Tko nosi krivnju zato? Da li vrijeme, da li oni, što su naslagali bogatstvo i drmaju stupovima države tjerajući cijene do apsurdnosti, da li nemoral i nepoštenje jednoga dijela ljudi, koji su uzrokovali te prilike, ili tko drugi? Svejedno, tko je kriv. Treba zapriječiti daljnje zlo i spasti ono, što se spasti daće. Videant concules!

Le vkup!

Naši tovariši u Zagrebu tiče že sedmi dan v redarstvenih ječah, ne da bi jih bili zaslišali, ne da bi jih doslej odvedli pred sodnika, dasi to naši tovariši na temelju zakona in predpisov vsak dan iznova odločno zahtevajo. Ne naznani se jim niti vzrok, zakaj so jih aretirali! Že zdaj je jasno, da se obtožitelji šele trudijo zbrati obtožni material, ki naj bi opravičil aretacijo in preganjanja. Le namiguje se, tajnostno pomežikuje in zbuja sum, kakor bi se bile res zgodile strašne, sila opasne in revolucionarne reči. V svet se pošiljajo brzoiavke, čijih neistinitost bi aretiranci dokazali lahko takoj, če bi se jih le zasli-

šalo; šepeta se o zvezah z d' Annunziem in inozemstvom, a aretiranci le ponavljajo: »Zaslišite nas vendar! Pred sodišče z nami! Dokažemo vam izlahka, da so vse te obdolžitve sramotne izmišljotine!« — Ali morda mislijo držati aretirance v ječi mesec, dva, tri, a potem — pustiti da stvar zaspi? — O, kruto se motijo! Naše organizacije so popolnoma čiste, brez političnega ozadja, brez političnih vezi in namenov: edino stanovski interesi so cilj in delokrog Saveza in vseh posameznih društev.

»Kdor ni z mano, je proti državi!« je dejal včasih Khuen. »Kdor ni madžaron, je politik in se mora uničiti!« Ali se ponavljajo danes zopet ti časi? — Savez ni z nami, torej se bavi s politiko in je državi nevaren!« — tako kriče danes vladni časopisi. Strankarska politična strast otemnuje vsako razsodnost ljudem, ki jim že poteka zadnja ura njih politične sile. Ne bo dolgo in vsi izginejo v temo! Tega se zavedajo in zato se skušajo zdaj obdržati na krmilu z vsemi sredstvi. Vprašamo: kateri aretiranec je milijonar? — kateri uradnik je med vojno in po vojni obogatel? — In kateri vodilni politiki so danes siromašni? Ali naj jih imenujemo? —

Tovariši! Zaužite! Ne dajte se bežati! Ne verjemite lažem! Pravica in resnica morata zmagati. Mi zaupamo vanji in smo zato čisto mirni. Oklenite se organizacij le še tesneje! Bližajo se časi, ko boste našli v organizacijah edino zaščito. Ni še vseh dni konec! Borimo se za srečno ljubljeno domovino, v kateri bodo vladale svoboda, resnica in pravica za vse. Javni nameščenci smo hrbtenica države! Tega se zavedajmo in ostanimo složni proti krivicam in nasilstvu.

V Ljubljani, 13. januarja 1920.

Vse domače jugoslovanske tvrdke
prosimo, da takoj inserirajo v
Našem Glasu!

Gospa Strletova.

V Zagreb. »Riječi Slov. Hrv. in Srba« je bilo čitati tudi tole podlost: »V Ljubljani je od činovničkih gospodja najgrlatija neka Strletova. Nitko živ za nju prije nije znao. Sada je svuda, vodi glavno riječ, psuje na Srbe i harangira činovničke žene i činovnike. Njezin muž je štrajkao! Ali na njegovoj se ženi baš ne vidi, da je gladna...« Jasno je, da je ta klopotec znesla in poslala v Zagreb zanikrna ljubljanska kokoš. »Riječ SHS« je udarila po gospe Strletovi, ki jo pozna vsa Ljubljana kot najidealnejšo Jugoslovanko, kot navdušeno ljubiteljico srbskega naroda vobče in srbskih žena še posebej. V Belgradu je na skupščini jugoslovanskih žen opozarjala na bedo, ki vlada v uradniških družinah ter posetila razne ministre in poslance, proseč jih, naj uredi vprašanje prejemkov javnih nameščenecv čimpreje in čim pravičnije. Povesod je bila poslušana z zanimanjem in povesod so ji obetali vse... Plamteča od navdušenja za Srbe in Srbkinje se je vrnila v Ljubljano ter ustanovila »Sloga«, društvo žena in javnih nameščenecv, ki ima le najplemenitejše al-

truisitične svrhe brez sence kakega političnega strankarstva. Vsaka Srbinja in vsaka Hrvatka ji je ljub gost, ki ga po cele dneve spremlja po Ljubljani, informira, časti in zabava... In ta idealna, požrtvovalna Jugoslovanka, ki ji je vojna ugrabila skoraj vse imetje, ji uničila pohištvo, obleko, perilo i. dr. in ki živi tiho in skromno kot begunka že leto dni brez pravega stanovanja med nami, je doživela zdaj tako podel in krivičen napad! Dobro vemo, da se je porodil ta nizkotni napad le iz zelene zavisti in osebne mržnje; zato kliče mo piscu v obraz: Sram te bilo, podla duša!

„Samopomoč“ v Ljubljani.

„Samopomoč“ v Ljubljani. Prijave novih članov se zopet sprejemajo; pristopnina znaša 30 K, delež 100 K. Želeti je, da se vsa plača s pristopnino vred kolikor največ deleža, ker se s tem pisarni delo olajša. Zaostale obroke je plačati takoj in sicer, če le mogoče za več mesecev skupaj. Pri novi prijavi in vpisu se je izkazati z društveno legitimacijo, oziroma s potrdilom tajništva, da je prijavek včlanjen v kakem društvu javnih nameščenec. — V poslovalnici na Vodnikovem trgu 5 je članom na prodaj lsedeče blago: moka, mast, ječmen, fižol, sol, cikorija, jajca in vžigalice. Cene so razvidne na blagajni v poslovalnici. Blago se oddaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, dopoldne od 8—³/₄ 12 ter popoldne od 2—³/₄ 5. Vsak član dobiva vsak mesec blago za takojšnje plačilo in v množini, ki je glede družinskih članov določena. Pri sprejemanju blaga se članu vpišeta v nakazilno knjižico sprejeta množina in plačani znesek. Član lahko izčrpa določeno množino blaga tekom dotičnega meseca, vendar je želeti, da se jemlje kolikor možno blaga naenkrat. Zaradi krompirja in moke je bilo nekaj pritožb, ki niso upravičene. Načelstvo je ukrenilo, da se v bodoče ne bo nakazovalo zadržati na njeno škodo ter na škodo članov več blaga slabše kakovosti, kakor se je naročilo in plačalo.

Načelstvo.

Vrsta in cene blaga „Samopomoči“:

1. a) Moka za pecivo, kg 5.50, 1b) moka za kruh, kg 3 K; 2. mast, kg 40 K; 3. jajca, komad 1.60 K; 4. fižol, kg a) 4.60, b) 4.30, c) 3.80 K; 5. sol, kg 2.30; 6. cikorija, kg 7.80 K; 7. ječmen, kg 3.80 K; 8. vžigalice, zavoj 48 K.

Cenejša prehrana. Stranke, ki že imajo izkaznice za cenejša živila, naj jih takoj predložijo tisti aprovizaciji, kjer so včlanjeni in kjer bodo dobivale cenejše blago, in sicer: Člani „Samopomoči“ pri „Samopomoči“, člani Vojne zveze v konzumnih, kjer dobivajo drugo blago, člani Splošne gospodarske zadruga pri tej zadrugi, člani Gospodarske zveze pri Gospodarski zvezi in stranke, ki niso nikjer včlanjene pa pri mestni aprovizaciji na magistratu, Galetova hiša, pritličje levo. — Kdor ne predloži pri kakem izmed teh oddajališč svoje izkaznice, ne dobi cenejših živil. Vsaka aprovizacija dobi le toliko cenejših živil, kolikor predloži magistratu kontrolnih kuponov, ki se odvzamejo strankam. Vsaka aprovizacija, ki odvzame stranki kontrolni kupon, mora na kontrolni kupon kakor tudi na izkaznico, ki se vrne stranki, pritisniti svojo štampiljo, da ne more stranka nikjer drugje dobiti cenejših živil kakor tam, kjer je včlanjena oziroma kjer je oddala kontrolni kupon. Brez dovoljenja

magistrata ne more nobena stranka spremeniti aprovizacije, kjer je včlanjena. Stranke sprejema mestna aprovizacija (oddelek za karte) radi notranjih poslov le vsak ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. ure. Ostale dni se stranke ne sprejemajo. — Člani „Samopomoči“ naj prineso svoje izkaznice za cenejša živila vsaj do 15. t. m.

Vestnik.

„Naš Glas“ — tednik!

Tovariši! Tovarišice! „Naš Glas“ je tednik. Agitirajte med sabo in v vsaki družbi za naročnike ter zbirajte za tiskovni sklad! Čimveč naročnikov, tem trdnješe in boljše bo naše glasilo, ki stoji med vsem jugoslovanskim časopisjem odno vselej na straži naših stanovskih interesov. Vse naše organizacije po vsej Jugoslaviji prosimo: Storite svojo kolokvialno dolžnost v lastno korist! Nabirajte naročnike, nabirajte za tiskovni fond, pridobivajte inserate ter pridno dopisujte! V slogi je naš spas in naš uspeh.

Činovički pouzdani sastanak.

Za 29. decembra 1919 sazvalo je nekoliko činovnika, medju njima srednješkolski direktor Radković, poštanski tajnik Šipuš, računar, revident Peleš, i rač. savjetnik Ivanović, pouzdani sastanak u grad vijećnici u Zagrebu, na koji je pozvan ministar dr. Lukinić i ban dr. Tomljenović. — Sastanak bio je brojno posjećen, a imao je — sudeći prema rezultatu — svrhu, da pruži reprezentantima vlade priliku, da se mogu izjaviti o činovičkom pitanju.

Ministar dr. Lukinić izložio je namjere vlade u pitanju uredjenja pravnog i materijalnog položaja državnih službenika, koje se imade provesti uporedo s unifikacijom beriva i odnosa činovnika za čitavu državu. — G. ministar iznio je principe, koji su se prisutnom činovništvu veoma sviđjeli. —

Navlastito odobravalo se g. ministru, kad je izjavio, da državne činovnike treba učiniti posvema neovisnima od političkih upliva pojedinih partija, težima ili pojedinih državnika. Činovnika treba učiniti posvema slobodnim građaninom, koji izvan svoje službe nije odgovaran predpostavljenoj oblasti, već jedino državnoj vlasti prema općenitim zakonskim propisima kao i drugi građani.

G. ministar se nadalje veoma vehementno oborio na SJN u Zagrebu radi manifestacione skupštine od 18. decembra pr. god. i na temelju pretpostavke, da je prije te skupštine uredba o dodacima bila oglašena, deducirao, da je skupština bila suvišna te da je morala imati političku tendencu. — (Op. ur. Saopćenje bana o dodacima izišlo je tek 19. decembra 1919 u Zagreb. službenom listu »Nar. Nov.« prema čemu pretpostavka g. ministra ne stoji). — G. ministar izvolio je nadalje izjaviti, da takovu organizaciju treba »razjuriťi«, jer vlada, koja to ne bi učinila, ne bi bila vlada. Na upadicu nekih učesnika, da su u manifestaciji solidarno istupile činovičke organizacije u Dalmaciji i Sloveniji, odgovorio je g. ministar, da niemu zvanično o tom nije ništa poznato. (Op. ur. Zar g. ministar ne stoji u vezi s pokrajinskim vladama u Ljubljani i Splitu? Neka se izvoli naknadno dati zvanično obavijestiti, pa će vidjeti, da su upadači tvrdili istinu). Gosp. ban se osvrnuo na svoj postupak

prema akcionom odboru permanentne skupštine, na koji je uslijedila poznata poruka skupštine od 18. decembra. — Odboru je prigovorio od prilike ono, što je dan zakon toga navedeno u obrazloženju banskoj odluci o razvrgnuću SJN.

Od učesnika govorio je g. Zgurić bra-meći strogo staleške intencije SJN i odbijajući tvrdnju, da je akcija od 18. decembra imala bilo kakovu političku tendenciju. Nu predsjedatelj sastanaka srednješkolski direktor g. Radković oduzeo mu je riječ. — Ista sudbina zadesila je i g. dra. Benkovića kad je tekom govora htio izvesti, da je uvreda za činovništvo, ako se tvrdi, da se dađe u svojoj akciji voditi od nekolicine nesavjesnih, nametnutih vođa, a da nije svjesno svojih istupa, svojih akcija i svojih zahtjeva.

Uslijed oduzimanja riječi digla se sa strane ogromne većine učesnika tolika buka i galama, da je predsjednik sazivalačkog odbora morao zaključiti sastanak.

Postupkom predsjedatelja sastanaka bila je velika većina učesnika tako ozlovoljena, da nije htjela ostaviti dvoranu grad. vijećnice niti onda, kad se redarstveni izaslanik zaprijetio, da će silom dati isprazniti dvoranu. — G. dr. Benkoviću uspjelo je umiriti uzrujane duhove te su se tada učesnici uz burne poklike SJN-u mirno razišli.

Tako je govorio — ministar.

Razumije se — kod nas i naš ministar jer ko bi drugi i govorio. Tako se u rodoljubivom našem gradu sastao g. ministar sa nekojim uglednim činovnicama. Riječ po riječ dodje razgovor i na činovičke prilike u nas, a posve prirodno i na dogodjaje potonjih dana. Činovnici u jedan glas zabugariše. No gospodin ministar im s mjesta otkresa: Ako Vam, gospodo beamteri, nije pravo, a Vi ajte na Jelačićev trg prodavati novine. To danas dobro nosi. Na primjedbu ko će onda biti činovnik i sudija g. ministar i opet spremno odvraťi: Lako nama zato: Ne trebamo mi ni sudaca kvalificiranih a kamo li činovnika. U Srbiji i Macedoniji ima sudaca i bez kvalifikacije pa ide izvrsno. Zajapuren od ljutavi da ga »bagra« činovnika tako dovodi u iskušenje otrese se g. ministar: Sto ste vraga uskopistili sada kada smo mi vlada! Gdje ste bili prije? Zašto niste rogoborili i dizali se sa svojim zahtjevima pod Austrijom? Na to dobije odgovor: Jer smo onda kupovali kilu mesa za 30 filira, a danas ga plaćamo po 7 i 8 kruna i skuplje: kilu šećera plaćali smo po 48 krajcara, a danas po 60 kruna; kilu mesa onda po 1 i pol do 3 kruna, a danas po 40 kruna. Odjev. smo se za 60 K, a danas ne možemo ni za 3000. Ona smo bili siti, odjeveni i obuveni, a danas smo gladni, bos i goli. Dakako ne svi do jednoga, jer ih ima i medju nama kojima je tobolac porasao špekulanstvom i pljačkaštvom, a gdje komu i milošću gromovnika. Ali poštenu činovnik danas je zadnji parija u državi SHS. Gospodin ministar podbrusio je pete, da ga samo što prije nestane iz društva takih gadnih bundžija. (»Tribuna«).

Što je s dodacima za umirovljenike? Delegaciji centralnog SJN izjavio je 7. decembra prošle godine ministar dr. Paleček, da će se umirovljenicima, njihovim adovima i sirotama takodjer uvećati dosadanji dodaci na skupoću, a uredba o tom izdat će se odmah nakon uredbe za aktivne državne službenike. Evo nas u sredini januara, a uredbe za umirovljenike još uvijek nema. Zar se misli na njih zaboraviti?

Nijesu li oni najblijedniji medju svim nameštenicima te su osudjeni upravo na glad i golotinju? Ili možda vlada drži, da svoja obećanja nakon raspusta SJN u Zagrebu nije dužna iskupiti?

Represalije. Radi akcije javnih nameštenika od 1. do 18. decembra suspendirani su u Zagrebu od službe i plaće bivši predsjednik SJN dr. Benković, bivši tajnik g. Mlinarić, a protiv člana bivšeg odbora sudbenog vijećnika g. Stožira vode se predizvidi za poveljenje karnosne istrage. — U Dubrovniku suspendiran je navodno od službe i plaće kot. sudija gosp. Merlo. — Daljnji progono očekuju se svaki dan te bi prema nepotvrđenim vijestima imao je biti stavljen pod istragu čitavi odbor SJN u Zagrebu. — Po našem sudu bilo bi najispravnije, da se pod istragu stave svi učesnici skupštine od 18. decembra, kojih je u Zagrebu bilo preko 5 hiljada, a koji su se izjavili solidarni sa postupkom svog vodstva.

Razbiti skušaju našu enodušnost, zato priobčuju po časopisih razne vesti, ki se jim pozna, da so tendencio izmišljene. Resnico zavijaju, podtikuju nam hudobne in celo državi sovražne namene, sumničijo nas ter spravljajo v zvezo stvari, ki so si različne ko voda in olje. Tovariše rotimo: **Ostanite enodušni! Ne verjemite spletkam! Resnica se izkaže skoro in takrat zavzamemo svoje stališče.** Za sedaj zahtevamo le, da se da pravici svobodna pot in da se uporablja le čisti zakon brez terorja!

Slovinci za Hrvate.

Hrvatska vlada je razpustila „Savez javnih nameštenika“ v Zagrebu ter začela proti voditeljem disciplinarno preiskavo, češ, da ima vse gibanje subverzivno, državi nevarno tendenco. Da bi ta očitanja ovrgli, so zagrebški javni nameščenci sklicali za 6. t. m. javen shod, na katerem so hoteli dokazati neopravičenost obdolžitev, ki slone baje na napačnih informacijah, na zavijanju in pretiravanju. Namen shoda je bil prinesiti resnico ter izčrpno pojasniti, da ima ves uradniški pokret izključno stanovski značaj, da ni v njem niti sence političnih mahinacij ter da ima vse gibanje edino le krušno, ekstenčno tendenco. Ker shod ni bil pravočasno t. j. 3 dni poprej naznanjen, je vlada shod prepovedala. Nato so uradniki nemudoma sklicali shod z istim programom za 11. t. m., tako da ni bilo nikakega formalnega povoda za novo prepoved shoda. Shod je bil torej dovoljen. A vlada je dala bivšega predsednika Saveza dr. Viktorja Benkoviča in še 16 višjih uradnikov aretirati. Dr. V. Benkovič in nekateri tovariši so bili še 6. t. m. v Ljubljani ter so slovenskim uradnikom dokazovali, da so popolnoma nekrivi pregreškov, ki se jim očitajo, da niso bili in niso niti v najmanjši zvezi s politiko in s politiki, skratka, da se bodo na 6. t. m. na shodu oprali vseh očitkov. Slovinci so sklenili, da se shoda v Zagrebu udeležijo po dveh delegatih, ki imata nalogo izjaviti popolno solidarnost sloven. uradniških organizacij s hrvatskimi, ako se izkaže, da so zagrebški kolegi postopali pravilno in zakonito ter brez primesi kakšne politične ali celo protidržavne zahrbtnosti. Ker je shod 10. t. m. prepovedan in so zagrebški uradniški voditelji zaprti, so 10. t. m. slov. uradniške organizacije sklenile poslati 11. t. m. v soboto dop. h. g. dežel. predsedniku dr. Gr. Žerjavu deputacijo, ki naj prosil, da posreduje tukajšnja vlada

v Beogradu in Zagrebu v tem smislu, da se naj postopa proti obdolžencem strogo po zakonu nemudoma in da naj se obtožnica in uspeh preiskave naznanita slov. uradniškim organizacijam, ki na to zavzamejo v tej zadevi svoje stališče. G. deželni predsednik je sporočil deputaciji, da se sodna preiskava že vrši, s čimer se je deputacija za sedaj zadovoljila.

Voditelji bivšega C. S. v Zagrebu dr. Benković, Mlinarić, Serbedžija i. dr. so bili na vladno odredbo aretirani in — pridejo pred sodišče. Obtožnica navaja, da so za 18. december 1919 propagirali stavko in v ta namen izrabljali državni telegraf in telefon. Da so imeli tajne sestanke, ko je bil Savez oblastveno že razpuščen itd. Sami težki zločini, presičeni protidržavnih idej! Za prireditev manifestacijskih shodov dne 18. decembra se je seveda rabil tudi telegraf in telefon, upamo pa, da je poštna uprava dobila za to svoje pristojbine. Na stavko državni nameščenci niso mislili, in je vladalo v tem oziru med Zagrebom, Sarajevom, Splitom in Ljubljano popolno soglasje. Ako bo vlada smatrala vsak sestanek, kadar se snide v kavarni ali v restavraciji nar državnih nameščencev, za tajen, potem bo še dovolj povodov za aretacije. Ako sem suspendiran (in to po nedolžnem), potem menim, da se bom smel posvetovati s svojimi tovariši ali zaupniki, kako doseči rehabilitacijo. In da se v Zagrebu kaj takega ne more zgoditi pod Jelačićevim spomenikom, bo vlada tudi znala. Mi čakamo, dokler se sodno ne dožene nedolžnost aretirancev, pri tem pa hranimo smodnik na suhem. —a.

Prodana solidarnost. Nekaj gospodov je za zvišane draginjske doklade prodalo svojo solidarnost z organizacijami javnih nameščencev in pozabilo na enodušni sklep, ki ga je storio »Društvo drž. uslužbencev za slovensko ozemlje« na odborovi seji dne 29. decembra l. l. Morda še pride čas, ko nas bodo potrebovali. —a.

Poslajte takoj naročnino za „Naš Glas“! Upravništvo bo s 3. številko ustavilo odpravo lista vsem zamudnikom. Na to že danes opozarjamo in prosimo vse naročnike, da obnove naročnino. Bolj kot kdaj prej nam je list potreben zdaj in v najbližji bodočnosti. Zato smo se tudi odločili za tednik. Prispevajte v tiskovni fond!

Tiskovni fond. S priobčevanjem darovateljev, ki so prispevali v tiskovni fond, nadaljujemo v prihodnji številki.

Manifestacijski shod dne 18. decembra. V Ljubljani se je vršil shod v Mestnem domu; prišlo je vse od najvišjega do najnižjega. Zato so bili dvorana, galerija, predsoba s hodniki nabito polni in mnogo tovarišev sploh ni našlo prostora. Shod je otvoril predsednik M. Lilleg in predstavil policijskega zastopnika. Nato je Lilleg očrtal dolgotrajno borbo javnih nameščencev za izboljšanje prejemkov, za izenačenje plač in za znižanje neznosne draginje. Vlada obeta vse, a zavlačuje vse v brezkončnost in neznosnost. Gesla „Dvakrat da, kdor da hitro!“ vlada ne pozna. Iz tega se je rodila naša vedno večja beda. Lilleg verjame v dobro voljo vladino (Hrupni ugovori), verjame obetom (Ponovni ugovori) ministrov, toda današnji shod, ki ni nikak štrajk, naj manifestira solidarnost vsega jugoslovenskega jav. uslužbenstva ter naj protestira proti vladni zavlačeval-

ni taktiki, ki tira jav. uslužbenstvo v obup. Nato so govorili poduradnik Benedičič, mag. svetnik Govekar in prof. Rejsner: vsi so naglašali ljubezen do države in protestirali proti počasnosti v uradovanju osred. vlade, ki ne drži točno, kar obeta. Organizacije so doslej krotile že opasno prekipevajočo nevoljo tovarišev zaradi večnega odlaganja in zavlačevanja v Belemgradu. Današnji shod bodi dostojen, a zadnji opomin: igrati se z nami ne pustimo, bagatelizirati se ne damo več. Ko sta še Deržič in Dimnik izrazila solidarnost železničarjev in učiteljstva z jav. nameščenci, se je shod zaključil in vse se je mirno vrnilo zopet v urade. Slovinci so dokazali najvzornjšo disciplino in popoln takt. Tudi sprejete resolucije dokazujejo, da znamo ostati resni in trezni celo v največji bedi in nevolji. In na to smo lahko ponosni.

Izza kulis. Dne 7. decembra je minister dr. Paleček v imenu ministrskega sveta delegatom Centralnega Saveza slovesno obljubil, da izide uredba o doplatkih javnih nameščencev prav gotovo tekem 5—6 dni. Nato smo čakali in čakali. Čakali smo do 16. decembra ter znova telegrafično in telefonično prosili, da se vendar končno izpolni ministrska obljuba. Dobili smo odgovor, da se bo vršila jutri še ena seja, da je bilo treba odstraniti le še neke tehnične težkoče, a da izide naredba bržčas v kratkem. Na našo prošnjo, naj se nam vsaj do 17. decembra popoldne brzojavno naznani, kdaj izide naredba zanesljivo, da se manifestacijski shodi lahko opuste, ni bilo nikakega decidiranega odgovora. Nasprotno, minister dr. Palaček je telefoniral, „da bi lagal“, če bi imenoval kak termin. In vzrok? — Dasi je bila naredba v Belemgradu popolnoma spisana in pripravljena za tisk, je ministristvo še ni podpisalo. Baje so dr. Veljkoviča iskali tri dni po Belemgradu, a niso ga mogli najti. Predsedniki organizacij, ki so že od meseca julija 1919 le še stežka mirili naraščajočo nevoljo javnih nameščencev, se zdaj niso nikakor mogli več upirati ter so morali ugoditi vseobčni zahtevi, da je proti zavlačevanju, neredu, netočnosti in nezaslišanemu bagateliziranju slovesno podanih obljub javno manifestirati. Le organizacijam se ima vlada zahvaliti, da se je izvršila manifestacija mirno in dostojno. In glejte, šele med manifestacijo, t. j. 18. dopodne je neki gospod telefoniral v Belgrad: Protiv pričakovanju manifestirajo vsi javni nameščenci. Ne upirajte se torej več, nego podpišite naredbo takoj! — In čujte in strmite, dr. Veljkoviča so v tistem trenutku našli in — naredba je bila končno podpisana. Podpisana 18. decembra 1919 dopoldne, a datirana nazaj z dnem 16. decembra. — Šele 19. decembra je izšla naredba v Službenih novinah v Belgradu in šele 24. decembra je končno zagledala beli dan tudi v zagrebških »Narodnih novinah«. — Vprašamo: Ali je bil naš pokret res maskiran? Ali je bila naša manifestacija res nepotrebna in prekasna? Ali ni resnica, da se je naredba slovesno obetala že za 12.—13. decembra? Ali ni resnica, da se je sestavila šele sredi decembra, podpisala šele 18. med našo manifestacijo ter objavila končno šele naslednjega dne? Javnost, zdaj sodi ti!

Riječ SHS v Zagrebu, organ ministrov Svet, Pribečevića in dr. Lukinića, bljuje že od manifestacijskega shoda organiziranih

javnih nameščencev v Zagrebu, Splitu, Ljubljani in drugje dalje vsak dan ogenj in žveplo na naše organizacije in njih načelnike. Kakor blazno tuleč derviš se vrti vedo okoli iste točke, da smo štrajkali, da so nas voditelji Saveza zapeljali v prelomitev službene prisega, da smo s svojim štrajkom podprli veleizdajalske akcije Frankomcev, Radičevcev in Šusteršičevcev, skratka, da smo zagrešili vede ali nevede protidržavni zločin. In »Riječ SHS« je votlo kričala, »da je treba državu u ustinu sada srediti radikalnim čistjenjem na svim linijama.« Hrvaška vlada je takoj ubogala in začela »radikalno čistiti«: razpustila nam je Savez, suspendirala nekaj odbornikov od službe

in plače ter je prepovedala javni shod v Zagrebu, ki je imel namen dokazati, da so vse obdolžitve laž in natolcevanje. Minister Pribičević noče slišati istine. Toda mi ostanemo vzlic vsemu mirni in enodušni. Rečemo le: Strpite se, gospoda! Volitve so pred durmi. In volitve očistijo državo na vseh linijah prav do ministrskih stolov! Javni nameščenci, ki so državi od prvega dne do danes služili z brezskrajno vestnostjo in požrtvovalnostjo, strgani in lačni, zmrzujoči ter od bede in ponižanja obupani, ti javni nameščenci hočejo v dobi volitev na korist domovine zastaviti vse svoje sile, da se temeljito očistijo vodilna mesta vseh tistih današnjih elementov, ki

za sijane plače delajo državi ves čas le škodo in sramoto, ki so edini krivi vsega nereda v javni upravi in ki so se pokazali z vsakim gibljajem popolnoma nesposobne in skrajno zanikrne. Iz ljubezni do države SHS pomoremo izkldati Avgijev hlev. To bo naš odgovor!

Uradniške gledališke predstave v Ljubljani. Narodno gledališče je dovolilo javnim nameščencem posebne predstave (operne, operetne in dramske) za znižano ceno. Vstopnice bo razprodajala pisarna Društva drž. uslužbencev, Vodnikov trg št. 5.

Drogerija

Fotomanufaktura

I. C. Ketar,
Ljubljana,
Wolfova ul. 3.

3-6

F. P. Zajec
Ljubljana,
Stari trg 9.

Bogata zaloga očal, ščipalcev, umetnih oči, daljnogledov, toplomerjev, barometrov itd. Trgovina z urami, zlatnino, juveli in srebrnino.

Tovarniška zaloga gramofonov in plošč.

Vsa popravila se izvršujejo strokovnjaško v lastni delavnici.

Električen obrat.

Prporoča se tvrdka 4-6

Jos. Peteline

trgovina z galanterijskim in modnim blagom, zaloga šivalnih strojev in njih posameznih delov.

Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

... **SPECIJALNA TRGOVINA** ...

Z JUVELI, ZLATNINO IN URAMI

LUD. CERNE
LJUBLJANA,
WOLFOVA ULICA 3. 16-3

A. RASBERGER
Ljubljana, Sodna ulica 5.

Edina tvorniška zaloga pravih gramofonov in plošč 13-4 znamke „Angelj“.

Vsa popravila strokovno in cenno.

A. Mihelič, Ljubljana
Šelenburgova ulica 1.
15-3

Trgovina s ščetinastimi izdelki. Galanterija in parfumerija. Edina zaloga jugoslovanskih

K V A R T
k a k o r
tarok,
marijaš, whist, „primorka“.

Vzajemno podp. društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Posojila na osebni kredit: 6% —
Posojila na hipoteko: 5 1/2% — Mesečna odplačila. Računarska posojila na več let; mali vračevalni obroki.

•• Pisarna: Kongresni trg 19. ••

Uradne ure od 8. do 12. ure. — Prospekti brezplačno na razpolago. — Rezervni zaklad nad 500.000 K. — Istančno vlogo 3/4%.

Papir, pisaraiske potrebščine

razmnoževalne aparate, črnilo, šolske potrebščine i. t. d. i. t. d.

kupite najbolje pri tvrdki

Ivan Gajšek, prej. I. Bahovec

— papirna trgovina —

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2
poleg Prometne banke. 6-5

Drogerija „ADRIJA“
Fotomanufaktura
Parfumerija

22-3

B. Čvančara
Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Najstarejša spedijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER
Ljubljana spedijska pisarna Ljubljana

Podjetje za prevažanje blaga juž. železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz in v Avstrijo. Zaccarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s poseb. zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjavni: Ranzinger. 24-2 Interurban telefon 60.

BARVA ■■■ **KEMIČNO** ■■■ **ČISTI**

vsakovrstno blago, obleko 18-3

PERE domače perilo (pošilja po isto na dom) ■■■ **SVETLOLIKA** ovratnike, zapestnice in srajce 11

Tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4. — — — — — **LJUBLJANA**, Podružnica Šelenburgova ulica 3.
Podružnice: **MARIBOR — NOVO MESTO.**

VELIKA Na debelo! Na drobno! **BOGATA**
: : Solidne cene! : : **IZBIRA**

ZALOGA LASTNI MODNI ATELJE. OBLEK lastnega izdelka po naj-novejšem kroju.

manufakturnega ter inozemskega modnega blaga. Srajce, samoveznice (kravate), nogavice i. t. d.

PRVA KRANJSKA RAZPOŠILJALNA 8-5

SCHWAB & BIZJAK
LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarno.

•• **MODNA** : **T. EGER** :
TRGOVINA
v Ljubljani, Sv. Petra c. 2

Prporoča za gospode in ima vedno v zalogi najmodnejše kravate, ovratnike, trde in mehke, žepne robce, srajce, naramnice, nogavice in rokavice. Za dame najmodnejša svila, gladka in v barvah za bluže, ovratniki zadnje novosti, nogavice in rokavice v vseh barvah in elikostih, pasovi, vlasnice, igle, brože, steznike itd. itd. 28-1

Parfume in kosmetične potrebščine vedno najfinejše v zalogi.

Članom društva javnih nameščencev polni ... legitimacije 10 ... popusta.

